

Influence of scientific and technical revolution on the development of fixed assets accounting

Klymko Tetyana

Department of Accounting and Audit, Transcarpathian State University, UKRAINE, Uzhgorod, M.Zankovetska street 89A,
E-mail: tatjana.klimko@yandex.ru

England is the first country which started and finished the industrial revolution and became the "workshop of the world". The influence of those changes on accounting was extremely powerful. Appearance of factories, railways, concentration of work force and production means, new concepts of production, ownership and management caused the development of systems of facts registration, assessment (measurement) and disclosure of information. Concentration of the capitalized equipment in conditions of technical development created tasks of depreciation calculation, accounting of heavy and minor repairs, determination of the fixed assets value.

In 1884 the English scientist A.Toynbee introduced the definition of the "industrial revolution" into the scientific use which described the quality leap in the development of productive forces. Concentration of the fixed assets on the enterprises sets challenge of the depreciation assessment. Until this time the accountant have never dealt with the powerful capital assets whose value was changing in the course of time i.e. with the systematic depreciation calculation. Lack of depreciation theory influenced the development of railway: entrepreneurs got opportunity to show extremely high profits during the first years of functioning and therefore sell more shares. However, true owners thought proper to withhold a part of revenue and established the so called renovation fund.

Scientific and technical revolution gave powerful impetus for the development of accounting of general and fixed assets in particular. The demands of time caused appearance of analytical and money accounting of fixed assets. The established depreciation fund obtained double function: as the renovation fund and the leverage to influence the financial results activity.

*Переклад виконано в Агенції перекладів PIO
www.pereklad.lviv.ua*

Вплив науково-технічної революції на розвиток обліку основних засобів

Климко Тетяна

Кафедра обліку і аудиту,
Закарпатського державного університету,
УКРАЇНА, м. Ужгород, вул. М. Заньковецької, 89А,
E-mail: tatjana.klimko@yandex.ru

Фабрична система призвела до появи в XIX столітті нових інформаційних потреб, які існуючий бухгалтерський облік задовольнити не міг. Науково-технічна революція дала потужний поштовх для розвитку бухгалтерського обліку загалом та основних засобів зокрема. Вимоги часу викликали появу аналітичного та грошового обліку основних засобів, а створюваний амортизаційний фонд почав виконувати двоєдину роль: як фонд реєстрації та важіль впливу на фінансовий результат діяльності.

Ключові слова – облік основних засобів, амортизація, знос, науково-технічна революція.

I. Вступ

Англія – це перша країна, яка почала і завершила промисловий переворот.[3] На протязі всього одного людського життя з винаходом машин, що працюють від двигуна почалось стрімке будівництво великої кількості фабрик та заводів, що спеціалізуються на випуску однотипних товарів. Вплив цих змін на бухгалтерський облік був надзвичайно потужним: з появою фабрик, залізних доріг, з концентрацією робочої сили і засобів виробництва, з новими концепціями виробництва, власності і управління, знос проходив розвиток систем реєстрації фактів, оцінки (вимірювання) і розкриття інформації. Фабрична система призвела до появи в XIX столітті нових інформаційних потреб, які існуючий бухгалтерський облік задовольнити не міг. Діюча прибутково-видаткова система та купецький облік не відповідав вимогам сучасності і вимагав фундаментальних змін.[2] Концентрація капітального обладнання в умовах технічного розвитку породила задачі розрахунку зносу, обліку капітального та поточних ремонтів, визначення вартості основних засобів.

Знання історії бухгалтерського обліку важливо для сприйняття його сучасного стану та оцінки можливих напрямків розвитку. Вітчизняні та зарубіжні науковці такі як Ф.Ф. Бутинець, Т.М. Малькова, М.Я. Остапюка, В.В. Сопко, Я.В. Соколов, М.Р. Метьюса і М.Х.Б. Перера та інші досліджували основні етапи розвитку бухгалтерського обліку в розрізі основних економічних формацій.

II. Промислова революція: вимога епохи

У 1884 р. англійський учений А. Тойнбі ввів в науковий обіг термін "промислова революція", позначаючи якісний стрибок у розвитку продуктивних сил.

Вона починається в промисловому виробництві і поширюється на всі сфери праці та виробництва (у

тому числі сільськогосподарського), викликаючи зростання міст і впливаючи на всі сторони життя і побуту суспільства. Почалися процеси урбанізації, спостерігався активний притік в міста сільського населення (якщо в 1811 р. сільське населення Англії складало 35 %, то в 1817р. – 14,2 %). [1]

Не можливо повністю усвідомити революційності аналізованих подій, якщо не зазирнути в глибини історії. Свідомість громади під впливом церкви була сформована таким чином, що шукати вигоду заради вигоди значить опинитися у владі смертельного гріха – жадібності. Крім того, ризик та нововведення не були в пошані, реклама заборонена, думка про те, що один цеховий майстер може виробити якісніший продукт ніж інший вважалася зрадницькою [4].

Але економічна революція сталася, і сталася не скільки із-за великої кількості подій або доленосних авантур, її спровокували не окремі закони або окремі, хай і впливові особистості. Процес перемін був повністю спонтанним та багатостороннім одночасно. Як сказав Роберт Л. Хайлбронер: «У всій історії людства не було менш зрозумілої, менш спланованої революції». [5] Велика кількість робочої сили і винайдення двигунів з використанням енергії пара дозволили фабрикам випускати величезні маси відносно стандартних товарів. Проте машини були дорогими, тобто потребували значних капіталовкладень. Першопочатковий капітал складався з внесків невеликої кількості заможних людей, однак згодом виникла необхідність залучення збережень менш заможних людей. Тому великого розповсюдження набувають акціонерні товариства. Ще однією суттєвою інновацією стало поділ активів на основні (необоротні) й оборотні прийшло в практику бухгалтерського обліку з економіки через судову сферу наприкінці XIX-го.

Звичайно ці фундаментальні зміни в економіці потребували нових форм бухгалтерського обліку.

III. Амортизація як новий об'єкт обліку

Одним із об'єктів, що потребував тотальних змін в обліку були основні засоби. Адаже більшість господарюючих суб'єктів обліковувала даний об'єкт виключно в натуральному виразі. Щодо самого терміну «основні засоби» слід зазначити, що це чисто винахід радянських часів. [6] Концентрація основних засобів на підприємствах поставила задачу оцінки зносу. Відсутність теорії зносу впливало на розвиток залізних доріг: організатори отримали можливість показувати надзвичайно високі прибутки в перші роки функціонування і за рахунок цього продавати більшу кількість акцій. Але справжні господарі справи вважали за потрібне утримати частину виручки, створюючи так званий фонд оновлення

(реновації). Передбачалося, що коли рухливий склад, дорога, будівлі, споруди і тому подібне будуть зношені, в управління залізниці будуть засоби для відновлення засобів, що ліквідуються. [6] Так виникло розуміння амортизації як фонду. Тобто, поняття «амортизація» трактується як прийом, що дозволяє постійно зберігати основний капітал на одному рівні. Слід зауважити, що там, де знос не нараховувався, затрати занижувались і дивіденди виплачувались із капіталу. Таким чином, знос дозволив регулювати фінансові результати суб'єктів господарювання.

Для ефективного нарахування зносу на основні засоби на кожну одиницю відкривався окремий рахунок у спеціальній книзі, у ньому записувалося все, що було пов'язано з експлуатацією даного об'єкта, капітальні ремонти й амортизаційні нарахування.

Висновок

Промислова революція XIX століття дала відчутний поштовх розвитку бухгалтерського обліку та облікової професії. Одним із «породжень» промислового перевороту можна вважати амортизацію. Історики обліку знаходять витоки амортизації у флорентійських фірмах XV століття. Деякі науковці ідуть ще далі, знаходячи їх в Стародавньому Римі. Проте до середини XIX століття це були поодинокі випадки. Широке визнання амортизація, як бухгалтерська категорія, отримала лише до середини XIX століття.

Резюмуючи вище сказане, не можливо применшити роль науково-технічної революції, яка дала потужний поштовх для розвитку бухгалтерського обліку загалом та основних засобів зокрема. Вимоги часу викликали появу аналітичного та грошового обліку основних засобів, а створюваний амортизаційний фонд почав виконувати двоєдину роль: як фонд реновації та важіль впливу на фінансовий результат діяльності.

Література

- [1] Зубарева Т.С. История экономики. Новосибирск: НГТУ, 2001, ч. 2.
- [2] Бутинець Ф.Ф. Історія бухгалтерського обліку. Житомир: ПП «Рута», 2001, т.1.
- [3] Метьюс М.Р., Перерв М.Х.Б. Теория бухгалтерского учета. М.: Аудит, 1999.
- [4] Роберт Л.Хайлбронер. Философы от мира сего. Великие экономические мыслители: их жизнь, эпоха и идеи. М.: Колибри. 2008.
- [5] Родина Л.Н., Пархоменко Л.В. Этапы развития бухгалтерского учета. Тамбов: ТГТУ, 2007.
- [6] Соколов Я.В. Бухгалтерский учет: от истоков до наших дней: Учебное пособие для вузов. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 1996.